

به نام منشاء تفکر

کارگاه آشنایی با موت کورت Moot Court

دکتر داود نوجوان

سه شنبه ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۳

ساعت ۱۵:۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلام و خير مقدم

تشکر

از حضور ارزشمندان

هدف کارگاه:

آشنایی با کلیات موت کورت است

تاریخچه موت کورت

کلمه moot از یک کلمه اسکاندیناویایی به معنای meeting (جلسه) سرچشمه گرفته است. مراد از این جلسه، جلسات مجامع اعضای یک جامعه برای مقاصد تقنینی یا قضایی بوده. معنای فعلی موت کورت به محاکم بریتانیا در قرن شانزدهم بر می‌گردد که در آن زمان دانشجویان حقوق استدلال‌های حقوقی خود را در مورد پرونده‌های واقعی در مقابل یک یا چند وکیل مجرب یا قاضی ارائه می‌کردند، به این ترتیب آنان در راستای کنشهای حقوقی تجربه کسب می‌کردند، بدون اینکه کسب این تجربه ضرر و خسارتی به منافع موکل وارد کند. نقطه عطف مسابقات موت کورت به صورت سازمان یافته به سال ۱۹۶۰، اولین سال برگزاری رقابت موت کورت حقوق بین‌الملل فیلیپ سی جِساپ (Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition) بر می‌گردد که برای اولین بار میان دو تیم از دانشگاه هاروارد برگزار شد سپس سال بعدی (۱۹۶۱)، دو دانشگاه دیگر از ایالات متحده آمریکا، دانشگاه ییل و دانشگاه کلمبیا شرکت نمودند. در سال ۱۹۶۲، دانشگاه (آسگود هال) Osgood Hall از کانادا مقابل ۵ تیم آمریکایی دیگر شرکت کردند. از سال ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۷، مسابقه فقط میان تیم‌های ایالات متحده آمریکا برگزار شد و مجدد از سال ۱۹۶۸ دو کشور در این مسابقات شرکت کردند. در سال ۱۹۶۹ نیز دو کشور در این مسابقات شرکت کردند. از سال ۱۹۷۰ اعتبار موت کورت حقوق بین‌الملل فیلیپ سی جِساپ بیشتر گردید و ۶ تیم از سراسر دنیا شرکت کردند. تعداد کشورهای شرکت کننده در سال ۱۹۸۰، ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ به ترتیب به ۲۸، ۴۲ و ۵۳ رسید. تا سال ۲۰۲۳، ۵۸۰ تیم از ۹۳ کشور در این مسابقات موت کورت ثبت نام کردند. این موت کورت که شبیه سازی شده دیوان بین‌المللی دادگستری سازمان ملل متحد است، اوایل ماه آوریل در واشنگتن دی سی آمریکا برگزار می‌شود.

معادل فارسی MOOT COURT

معادل Court: دادگاه

اما در ذکر معادل moot به فارسی، از تعابیر مختلفی استفاده شده است.

مجازی، تمرینی، شبیه سازی شده از این قبیل است.

اما باید در استفاده از این واژگان دقت کرد، زیرا تفاوت‌های ظریفی ممکن است بین این واژگان باشد، مثل کاربرد دادگاه تمرینی برای تمرین حضور در دادگاه واقعی توسط وکلای حرفه ای که در خصوص همان موضوعی است که در دادگاه دارند.

چون موت کورت از کلماتی است که انگلیسی آن در فارسی رایج است؛ لذا بهتر است همان موت کورت استفاده شود.

به هر روی مبنای کار ما در ادامه، موت کورت به معنای دادگاه تمرینی مشروح در بالا نیست.

تعریف اصطلاحی موت کورت؟

۱. از موضوعات نسبتاً جدید است؛

۲. لذا همانند دیگر موضوعات جدید، تعریف دقیقی از آن وجود ندارد؛

۳. اما تعریف دقیقی از آن لازم و ضروری نیست؛
زیرا ماهیت آن تقریباً اتفاق نظری و یکسان است.

ماهیت موت کورت؟

موت کورت، یک کنش و فعالیت حقوقی است و ویژه
کنشگران مختلف حقوقی به ویژه دانشجویان حقوق و
کارآموزان مشاغل حقوقی مهم (وکالت و قضاوت)
است.

این فعالیت و کنش ممکن است به عنوان واحد درسی یا
به عنوان مسابقه مطرح شود.

در این فعالیت، کنشگران به فراخور موضوع موت
کورت به ایفاء نقش‌های مختلف، همچون نماینده
دادستان و وکیل دادگستری می‌پردازند.

پس:

۱. موت کورت ممکن است به عنوان واحد درسی اختیاری یا اجباری ارائه شود که در ایران فعلاً جزء واحدهای درسی نیست.

۲. بنابراین در ایران، موت کورت، به عنوان مسابقه علمی مطرح می شود. همچنین اگر در سطح بین المللی باشد نیز در قالب مسابقه علمی است.

بنابر این

تمرکز مباحث بعدی در
خصوص «مسابقه موت
کورت» خواهد بود نه
«واحد درسی موت کورت».

موت کورت جزء جدایی ناپذیر نظام
آموزشی رشته حقوق به شکل آکادمیک و
دانشگاهی است.

ماهیت دنیای کنونی و به تبع جامعه
کنونی، حقوق کنونی، توجه به موت کورت
را ایجاب میکند.

هدف موت کورت، علمی است؛

از جمله تقویت استدلال

حقوقی در عمل و اجرا و

تقویت رزومه علمی

فردی که در مسابقه موت کورت شرکت میکند ممکن است

انگیزه خاصی هم داشته باشد، مثل محک زدن خود، بردن

جایزه و ...

شما مثال بزنید:

موت کورت بین المللی سخت اما فواید خوبی دارد:

۱- تقویت زبان انگلیسی تخصصی؛

۲- تقویت رزومه؛

۳- تسهیل پذیرش تحصیلی؛

۴- تسهیل دستیابی به موقعیت شغلی مناسب و ...

هدف اصلی مسابقه موت کورت:

مسابقه موت کورت، یک رقاب علمی است؛
لذا هدف اصلی آن نیز علمی است؛ که به
بهترین شکل، کنشگری حقوقی تمرین شده و
در نتیجه آن، سواد علمی و عملی فرد ارتقاء
می یابد.

زیرا برای آمادگی موت کورت، مطالعات و
بررسی های متعددی انجام می گیرد/ باید
انجام گیرد.

نکته: وابستگی موت کورت به

آگهی مسابقه

هرچند از منظر کلی، موت کورت یک رقابت علمی است ساختار کلی تمامی موت کورتها وجه اشتراکات زیادی دارد، اما جزئیات هر موت کورتي را آگهی آن مشخص و معین می کند. اینکه موضوع موت کورت چیست، در چه سطحی است، رایگان یا معوض است، شرایط شرکت کنندگان چیست، مسابقه دارای چه مراحل و ابعادی است و ... بیشتر این جزئیات بستگی به آگهی مسابقه دارد.

ابعاد و بخشهای مسابقه موت کورت

معمولاً بدین قرار است:

۱. انتشار آگهی مسابقه؛

۲. ثبت نام تیم ها؛

۳. احراز صلاحیت تیم ها بر اساس شرایط اعلامی در آگهی مسابقه؛

۴. مرحله کتبی (ارسال دادخواست و لوایح، داوری آنها و ...)

۲. مرحله شفاهی (مقدماتی و حذفی، نیمه نهائی و فینال که البته ممکن است

عناوین دیگری هم داده شود مثل حذف یک چهارم. چون در مرحله شفاهی

لازم است برای مشخص شدن برترین تیم، به نوبت برخی تیم ها حذف شوند)

پس معمولاً مسابقه موت کورت دارای دو بخش اصلی کتبی و شفاهی است.

در مرحله کتبی:

باید در خصوص متنی که به عنوان «پرونده» و یا «سناریو»، در اختیار شرکت کنندگان به شکل خصوصی (ارسال به ایمیل) یا به شکل عمومی (به اشتراک گذاری در وب سایت یا کانال ها و گروهها)، قرار میگیرد، به فراخور موضوع، دادخواست، لایحه و موارد مشابه دیگر تهیه شود.

در مرحله شفاهی:

معمولاً همان دادخواست ها و لوایح پیرامون پرونده مطروحه، به شکل شفاهی در محضر هیأت داوران که معمولاً به شکل یک دادگاه واقعی است (قضات، منشی، نماینده دادستان و غیره) ارائه شده و پرسشهایی که قبلاً اعلام شده یا اعلام هم نشده از تیمها پرسیده می شود.

در مرحله شفاهی:

حضور دانشجویان و اساتید و دیگر کنشگران
حقوقی آزاد بوده و دارای فواید علمی است.
علاوه بر فواید علمی، انگیزه و شوق شرکت
کنندگان برای تعلیم و تعلم و کنشگری حقوقی
تقویت می شود.

بالاخره تا قدمی بر نداریم، علم و دانش و هنر
و انگیزه به خودی خود تقویت نمی شود.

نکته مهم:

هیچ یک از ما کنشگران حقوقی، مانند پارچ بلورین نیستیم که آنچه داریم و نداریم معلوم باشد، لذا طبیعی است که باید در هر کنش حقوقی از جمله رقابت علمی موت کورت تلاش کنیم تا با معلومات خوب حاضر شویم، اما داشتن ایراد و اشکال هم طبیعی است.

وظیفه ما تلاش است نه مسیر

مهم یادگرفتن از مسیر است نه تیم اول شدن

سرآمدهای مسابقه موت کورت:

برترها و سرآمدهای مسابقه موت کورت و همچنین جوایز مربوطه، بستگی به آگهی مسابقه دارد، اما معمولاً برترها به قرار زیر در نظر گرفته میشود:

تیم برتر (اول/دوم/سوم)
موتر برتر (ارائه دهنده شفاهی برتر)
لایحه برتر

اقسام مسابقه موت کورت:

مسابقه موت کورت از
جهات مختلف، قابل تقسیم
به اقسام گوناگونی است:

۱. اقسام موت کورت از حیث ابتدا بر موضوعات واقعی یا موضوع فرضی

مسابقه موت کورت ممکن است حول یک موضوع فرضی یا واقعی باشد، مثل پرونده شارلی ابدو که یک کیس واقعی بود، اما به حال، دادگاه فرضی است نه واقعی.

۲. اقسام موت کورت از حیت موضوع

کیفری

حقوقی

حقوق معاملات

حقوق خانواده

حقوق بین الملل عمومی، حقوق بین الملل بشر، حقوق کیفری
بین المللی، حقوق بین الملل بشردوستانه، حقوق بین الملل دریاها،
حقوق حمل و نقل دریایی، حقوق هوایی، حقوق فضا، حقوق
سازمان جهانی تجارت، حقوق ورزشی، دآوری سرمایه گذاری
بین المللی، دآوری تجاری بین المللی، دآوری فوتبال، حقوق
پناهندگان، حقوق مالکیت معنوی، حقوق بین الملل محیط
زیست و ...

۳. اقسام موت کورت از حیث سطح

دانشگاهی

بین دانشگاهی

منطقه ای

استانی

کشوری

بین المللی (نیازمند تسلط به زبان بین المللی یعنی

انگلیسی است)

۴. اقسام موت کورت از حیث شرکت کنندگان

دانشجو

دانشجوی کارشناسی / ارشد / دکتری

کارآموز وکالت

کارآموز قضاوت

اهمیت مرحله کتبی

هرچند نحوه ارائه، فن بیان و پاسخگویی به سوالات و موارد مشابه در امتیاز دهی مرحله شفاهی مهم است؛

اما در هر حال مهمترین امتیاز به مکتوب شما (دادخواست/ لایحه و موارد مشابه) تعلق گرفته و اگر مکتوب شما مشکل داشته باشد، نمیتوان آن اشکال علمی را با فن بیان جبران کرد.
لطفاً جو گیر نباشیم/حقوقدانی با جوگیری سر سازگاری ندارد.

در نهایت:

مطمئن باشیم:

مسابقه موت کورت، بازی برد برد
است، یعنی همه می برند، چرا که
همه یک کنش حقوقی انجام
می دهند و بهترین تمرین است.

گر خطا گفتیم، اصلاحش تو کن

مصلحی تو، ای تو، سلطان سَخُن

از توجه شما، سپاسگزارم